

„Има људи – а ја сам један од њих – који мисле да још увек оно што је најважније и најкорисније да се зна о једном човеку јесте његов поглед на свет. Ми мислимо да је за станодавку, кад процењује свога станара, важно да зна његов приход, али још је важније да зна његову филозофију. Мислимо да је за генерала, који се налази пред битком, важно да зна непријатељеву бројну снагу, али још је важније да зна непријатељеву филозофију... ”

Г. Х. Честертон

Кад време почне да мења ствари, мења се и језик. Међутим, злоупотребе ове органске и „статусно неутралне” појаве, природног ширења језика, данас су веће него корист. Хтео бих да се присетим разговора с неким бившим пријатељима и садашњим познаницима. Док год су млади, људи се размећу великим идејама и свет кроз сито и решето протерују, не слутећи да ће једног дана наступити час кад ће се сусрести са истим великим питањима у самој судбинској димензији стварности. Један од мојих другара био је љути присталица методолошког номинализма, а противник методолошког есенцијализма (термини Карла Попера, који је био номиналиста); пријатељ је, такође, јуначно величао циљну, инструменталну рационалност, насупрот вредносној рационалности (термини Макса Вебера). Издавао се за прагматичара. Подржавао је ондашњу америчку политику, којој је приписивао неразлучиво јединство милитаризма и кока-коле. „Слушаш америчку музику, гледаш америчке филмове, а противиш се политици САД. Ти си као дете – хоћеш слатке пилуле, а нећеш горке пилуле”, говорио ми је.

Из угла прагматизма, знали смо обојица, битно је како ствари функционишу, а не шта су оне у суштини. Из угла циљне рационалности, опет, проистиче да интерес оправдава средства. Из угла номинализма, не важи стара латинска *nomen est omen*, него свест која спаја речи и њихове референте безмало како јој одговара.

На другој страни барикаде

Пише: Драшко Вуксановић
недеља, 23 октобар 2011 17:11

Питао сам пријатеља: кад би ти твоја девојка пружала све што у нормалној вези постоји, а на питање да ли те воли одговорила *не* – али и додала да ће и убудуће бити твоја девојка јер жели, рецимо, да сачува материјалне погодности које има док је с тобом – да ли би ти, као прагматичар, номиналиста и циљно-инструментално усмерени хомо сапијенс, био задовољан? „Морао би да будеш”, рекао сам му. „Ту све савршено функционише.” Из неког разлога, није му се свидело то што је чуо.

Питао бих га и данас, ту и тамо, штошта, па и следеће: шта је у наше доба реакционарно у политици? А не бих се тога досетио да се одговор сам не набацује упитној реченици: бити данас реакционаран значи подржавати рецентно убиство Либије и сумњиве субјекте који, несумњиво и већ две деценије, нападају и уништавају слабе самосталне државе. Често се деси понека ружна смрт којој се дотични субјекти радују. Упркос томе, телевизија нас васпитава да волимо смртољупце: они су, кажу, *политички коректни*: не псују иноверце и далеке им странце, већ их, кад потреба и филинг наложе, васпитавају бомбардовањем. Номиналистички, бомбардовање може да буде и „ваздушна кампања”; прагматички: ширење *рах америка* ; циљно-инструментално: борба за геостратешке, енергетске и општеекономске интересе.

На другој страни стоје љубав, слобода, правда, истина, као темељни моменти устројства света и човека као личности, а не човека као особе (ова реч је почела да потискује реч *личност* и саму реч *човек* , а разлика је немерљива: идентитет особе јесу подаци у личној карти, а идентитет личности дуга прича). Њима, тим појмовима, номинализам као интелектуална традиција не може непосредно да науди, али се данашњи свет, вођен прагматизмом и интересом по сваку цену, уз појмовну, језичку збрку и срамоту, изокреће наглавце: мржња наступа као *милосрђе* , саможиви интерес као *ослобађање од диктатуре* , двоструки стандарди као *праведно решење конфликта* , а фалсификати у медијима и историографији као *истина* .

Све ово значи: свет у којем се елементарним појмовима самовољно придаје „прикладније

име” а суштина преокреће не може имати никакво устројство. Може да буде само џунгла без поретка, права и вредности, онога што нас одваја од шимпанзи, горила и кондака.

Даћу још један пример номиналистичко-прагматичке опсервације, и то на сајту НСПМ. [А лександар Дикић, у тексту „Порука даждевњака Србима на Космету”](#), положај Срба дефинише овако:

„Морате да будете упозорени на опасност да Север можете претворити у балканску Газу, и то својим ригидним ставовима према Албанцима (Јевреји), Кфору (САД) и Србији (Арапи, Египат).”

Можда ствари тако прагматички функционишу, али од суштине је Дикић удаљен 1244 светлосне године. Ничија није горела до зоре, а Албанци су то што им Дикић приписује само привремено, такорећи од данас до сутра, као и сви јунаци у номиналистичким редукцијама историје. Најбољи отпор свету без поретка јесте у вредностима, од којих *истрајност*

није на последњем месту. А наши на барикадама знају: ако падну, на реду је цела Србија. Или да падне или да напоскон устане из ове мртве баре и ослободи себе, а то значи и њих, на барикадама, од смртољубаца и прагматичара на туђ рачун и по туђој грбачи. Не звецкам оружјем, него мислим на еманципацију свести и симболичко ослобођење, проглашење „мораторијума” на окрутне диктате из иностранства, које ће – уз истрајност народа и политичара, подршку Русије и мало Божје помоћи – нама ван Космета вратити самопоуздање, а нашим на Космету донети заштиту животних интереса. Никаква подела. Питање Космета треба држати отвореним док она свећа не догори. И Ниче је, цитирајући анонимног творца

Ригведе

, знао да „има толико освита што још нису зарудели”.

Одређеним потезима Срби могу натерати прагматичаре да не буду прагматични на њихову штету.